

ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ

**УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ГУМАНІТАРНИХ НАУК
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ**

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНО-ПРАВОВИХ ТА ПСИХОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН**

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ
ФАКУЛЬТЕТ АВТОМАТИЗАЦІЇ І ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
КАФЕДРА ОСНОВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ**

ІРПІНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ КОЛЕДЖ ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ В КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗНАННЯ

***ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ДЛЯ СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ, ВИКЛАДАЧІВ***

1 грудня 2016 року

**Ірпінь
2017**

УДК 316.6(063)

ББК 88.5я73

A43

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Університету державної фіскальної служби України
(протокол № 3 від 17 лютого 2017 р.)*

Рецензенти:

Мандрагеля В. А., доктор філософських наук, професор, директор ННІ гуманітарних наук Університету державної фіскальної служби України;

Деменко О. Ф., кандидат політичних наук, доцент, заступник директора ННІ гуманітарних наук Університету державної фіскальної служби України.

A43 **Актуальні проблеми сучасності в контексті соціально-психологічного знання** : матеріали науково-практичної конференції для студентів, аспірантів, викладачів (1 грудня 2016 року); за заг. ред. І. О. Петухової, Н. М. Тарапатової. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2017. – 278 с.

У матеріалах науково-практичної конференції висвітлюються теоретико-методологічні проблеми розвитку гуманітарного знання як складової гармонійного розвитку особистості; ретроспектива соціологічної науки і практики в Україні та світі; сучасні тенденції психологічної допомоги особистості в умовах кризового суспільства; особливості професійної освіти в Україні. Зміст матеріалів віддзеркалює актуальні питання теоретичних і прикладних досліджень, спрямованих на вирішення проблем конструювання життєдіяльності особистості у контексті відновлення внутрішнього потенціалу за рахунок особистісного ресурсу.

Матеріали науково-практичної конференції розраховані на наукових працівників у галузі психології, соціології, педагогіки, викладачів, аспірантів, студентів, а також на практичних психологів і соціальних працівників.

УДК 316.6(063)

ББК 88.5я73

За зміст поданих матеріалів несуть відповідальність їх автори.

© Петухова І. О., Тарапатова Н. М., 2017

© Університет ДФС України, 2017

ЗМІСТ

Секція 1. Актуальні проблеми розвитку гуманітарного знання як складової гармонійного розвитку особистості

Богдановський І. В.,

Льовкіна О. Г.

Специфіка релігійної свідомості адептів
нетрадиційних релігійних культур.....8

Корсун С. І.

Соціально-психологічний шифр ікони
української ментальності 16

Данілов С. О.

Психологічні аспекти гармонізації взаємовідносин
суб'єктів податкових правовідносин 23

Курсін А. В.

Правове забезпечення в контексті формування та розвитку
інформаційного суспільства в умовах євроінтеграції:
психолого-педагогічний аспект.....28

Семяніста С. Л.

Проблеми психології правосуддя на сучасному етапі.....33

Катеринчук Б. К.

Психологічний аспект ігроманії та геймерства:
погляд досвідченого геймера.....35

Головацький А. І.

Розвиток особистості в умовах сучасних стратегій
гуманітарного знання.....38

Клічерс В. А.,

Карпенко Д. С.

Місце і роль соціальної психології
в системі наукового знання.....43

Плахотнюк В. В.,

Ковальчук Л. В.

Психологічні особливості мислення студентів 49

Гайдук Д. О.,

Бабкіна С. С.

Необхідність вивчення студентами навчальних
дисциплін гуманітарного спрямування 54

*Секція 2. Розвиток соціологічної науки
і практики в Україні та світі*

Тарапатова Н. М.

Особистісне проектування як технологія побудови
життєвої траєкторії в кризовому суспільстві 60

Косюч Р. О.

Стан та проблеми розвитку громадянського
суспільства в Україні 71

Панасенко Я. А.,

Ковтун К. І.

Розвиток вітчизняної соціології у ХХ столітті 75

Проценко О. І.

Висока ступінь соціальної нерівності –
загроза національній безпеці 82

Сухина Я. С.

Особливості поведінки людини на основі впливу
суспільства і культури, в якій вона розвивалася.
Сучасні цінності молоді України 86

Красенко М. М.

Аморальна сім'я як інститут правової соціалізації 91

Кириленко Ю. С.

Історична ретроспектива соціологічної науки..... 95

Майданович А. С.

Теорія ігор: сутність та основні принципи..... 103

Валігура А. Т.

Особливості мотивації шлюбної поведінки
сучасної молоді (на прикладі студентства УДФСУ)..... 107

Відливана С. П.

Уявлення сучасної молоді про роль корисного відпочинку 113

Гурин А. О.

Роль соціальної реклами в медіа-просторі України 117

Райчева А. О.

Дослідження споживчої поведінки сучасних студенток
у сфері споживання косметичних засобів (парфумів) 125

Ковтун К. М.

Специфіка інформаційного навантаження контенту
випусків теленовин на українському телебаченні 132

Стойкова Є. С.

Особливості уявлень про лідерство у студентській групі
(на прикладі студентів першого та другого курсів
ННІ економіки, оподаткування та митної справи
університету державної фіскальної служби України) 139

Тригуб С. Е.

Особливості соціально-психологічної адаптації студентів-
першокурсників до навчання у ВНЗ на прикладі УДФСУ 150

Чушак І. В.

Особливості прояву девіантної поведінки підлітків 162

Секція 3. Психологічна допомога особистості в умовах кризового суспільства

Петухова І. О.,

Костевська Н. В.

Психологічна допомога особистості в контексті адаптації
студентів до умов навчання у вищих закладах освіти 169

Хоменко В. І.

Автономна сенсорна меридіональна реакція,
зв'язок із синестезією. Емпатія дотику, фонопсія,
ейдетика та яким чином вони впливають на АСМР сприйняття.
Формування АСМР терапії 173

Дроботова Л. А. Особистість у сучасному світі: проблеми моральності та духовності.....	179
Шевченко І. О. Особливості психологічної допомоги особистості	184
Шевченко Є. Д. Проблема насильства в сучасній родині.....	189
Чамор Г. С., Решетняк А. М. Психологічний розвиток підлітка в сучасних умовах	192
Ягольник І. В., Дробіняк Р. С. Звички сучасних студентів.....	199
Романюк У. П. Проблема батьківського ставлення як чинник особистісного розвитку підлітків	202

Секція 4. Соціально-психологічні проблеми професійної освіти в Україні

Петухова І. О., Давиденко Н. В. Розвиток внутрішнього потенціалу як чинник підвищення компетентності сучасного студента	209
Грушева А. А., Задорожня А. П. Принцип міжпредметної координації в професійній підготовці ВНЗ	214
Браунагель А. В., Макар Т. В. Емоційно-мотиваційна компонента психологічного портрету студента-першокурсника фіскального напрямку	219
Павлюк Т. І. Значення психотипів особистості в системі регулювання економіки України.....	224

Шпак Н. А. Кейс-метод як інноваційна форма навчання у вищій школі (на прикладі вивчення норм земельного права)	229
Клепальська Ж. С., Лавчи Я. Д. Самооцінка особистості: погляд студента із високою самооцінкою	233
Гнатик Н. І. Стресостійкість сучасного студентства.....	237
Варениця Н. О. Копінг-стратегії майбутніх фахівців у сфері права.....	242
Хижняк Я. В. Стилі поведінки майбутніх юристів у конфліктних ситуаціях	246
Пінчук А. В. Професійна кар'єра особистості: сутність та чинники успішної реалізації.....	250
Гаркавенко А. М. Окремі завдання сучасної професійної освіти в Україні.....	254
Паньковський М. В. Особливості професійного становлення людини.....	258
Марченко І. А., Шоференко А. Р. Роль мотивації у навчально-професійній діяльності студента	263
Лук'янчук М. В. Провідні акцентуації характеру у студентському середовищі (на прикладі емпіричного дослідження).....	268
Моргуненко А. С. Соціально-психологічні проблеми професійної освіти в Україні	271

ПРИНЦИП МІЖПРЕДМЕТНОЇ КООРДИНАЦІЇ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ВНЗ

Україна – це країна з великим, але не реалізованим потенціалом конкурентоспроможності, який падає тому, що зменшуються можливості самореалізації, самовдосконалення та розвитку людини в результаті неефективного менеджменту на всіх рівнях. Виникає абсолютно абсурдна ситуація, коли, маючи велику кількість спеціалістів з вищою освітою, країна відчуває нестачу в компетентних, практично орієнтованих управлінських кадрах.

Передумовами такого стану є ряд проблем соціально-економічних, духовних, для вирішення яких необхідно постійно вносити корективи у зміст професійної підготовки. З огляду на сучасні вимоги роботодавців до спеціалістів вважаємо, що результатом процесу професійної підготовки студентів у ВНЗ слід розглядати набуту ними в процесі навчання не тільки систему знань, умінь, навичок, а й систему компетентностей. Компетентність належить до групи якісних показників (наявність якостей, які характеризують здатність особистості діяти компетентно в межах визначеної компетенції) [1].

Відомо, що вплив на студента здійснюється через середовище, тоді змінюється його поведінка, але такий вплив не довготривалий. Якщо ж змінюються цінності, тоді вплив тривалий. Такого процесу можливо досягти лише в інтегрованій взаємодії різних аспектів життєдіяльності й вивчення різних гуманітарних дисциплін (філософії, психології, соціології тощо). Проте значимість цих дисциплін у професійній соціалізації студентської молоді не-

справедливо принижується. Утім саме гуманітарні дисципліни посідають чільне місце у становленні професіонала – компетентного, морального, самодостатнього, з високими гуманними цінностями.

Оскільки сферою нашої професійної діяльності є поле менеджменту, вважаємо за доцільне розглянути процес формування саме управлінської компетентності у студентів під час професійної підготовки у ВНЗ. Досвід і практика свідчить, що з часом фахівці з дипломом бакалавра, спеціаліста чи магістра певних галузей знань очолюють різні структурні підрозділи організацій і установ або розвиваються як підприємці. Крім того, проведені опитування серед студентської молоді показали, що 93 % у майбутньому мріють займати керівні посади, здійснювати менеджерську діяльність, розпочинати власну справу [1]. З огляду на наміри студентів і їх високу мотивацію до управлінських навичок та з метою формування у студентів різних спеціальностей управлінської компетентності, ми вважали за необхідне відкоригувати в правових рамках навчально-методичну документацію, навчально-пізнавальні методи професійної підготовки під час викладання менеджерських дисциплін.

Зміст поняття «управлінської компетентності» ми розглядаємо як важливу складову професійної компетентності фахівця, динамічним інтегрованим системним утворенням, що проявляється в управлінській діяльності, за якою можливе оцінювання професійної діяльності фахівця в сфері діяльності системи управління [1].

Відтак високі вимоги суспільства до професіоналів третього тисячоліття передбачають формування нової генерації управлінців, що відповідали б реаліям сьогодення.

Підготовка конкурентоспроможного менеджера в умовах економіки знань потребує в процесі навчання використовувати сучасні технології, забезпечувати органічне поєднання теорії і практики. Іншими словами, формування ефективного механізму підготовки конкурентоспроможного менеджера має ґрунтуватися

на синтезі знань, умінь і навичок; засвоєнні студентом теоретичних знань і методичного інструментарію.

При підготовці фахівців і формуванні в них професійної компетентності й управлінської зокрема викладач має зробити певний маневр у структуруванні змісту, підборі методик викладання, особистісно-розвивальних технологій тощо. Однак інтернаціоналізація ринку праці вимагає від фахівців знань у галузі суміжних з його спеціальністю наук, вмінь комплексно використовувати їх для розв'язання наукових, виробничих і господарських завдань. У зв'язку з цим серед науковців активізувалась полеміка з проблем міжпредметної інтеграції в навчанні студентів, міжпредметного підходу як загальнонавчального уміння, міжпредметних зв'язків як основи структури освітнього процесу, міжпредметної координації як педагогічної умови формування фахівців і розвитку в них мотивації до вивчення [3].

У процесі будь-якої професійної підготовки є суперечності між інтеграцією і диференціацією. Вони «проявляються в необхідності одночасно вирішувати такі завдання, як предметна побудова навчального плану і орієнтація процесу навчання на кінцевий результат» [4, с. 136]. Її розв'язання потребує міжпредметного узгодження навчального матеріалу з різних дисциплін з метою запобігання дублювання, яке сьогодні є досить поширеним явищем і гальмує досягнення бажаного результату в підготовці фахівців, оскільки утрудняє «усвідомлення специфіки вживання понять у різних предметах» [4, с. 137]. Значущість реалізації принципу міжпредметних зв'язків зростає у зв'язку з впровадженням компетентнісного підходу до підготовки фахівців. Розвиваючи ідею еволюції принципу міжпредметних зв'язків до міжпредметної координації, ми з'ясували види міжпредметних зв'язків. Це фактичні зв'язки – зв'язки між навчальними предметами на рівні фактів; понятійні зв'язки – спрямовані на формування понять, загальних для споріднених предметів; теоретичні зв'язки – системи наукових знань у певній предметній області; філософські зв'язки – відображають категорії матеріалістичної діалектики (загальне і

особливе, причина і наслідок, необхідність і випадковість, можливість і дійсність, зміст і форма, сутність і явище) [2, с. 297].

Йдеться про цілеспрямоване посилення зв'язків конкретної дисципліни з іншими, зокрема «віддаленими» від неї. Такий підхід дозволяє створити освітній простір, своєрідну віртуальну навчальну міждисциплінарну лабораторію, в якій студент отримує можливість багаторазово використовувати знання з кожної дисципліни в нових умовах, за межами самої дисципліни, розвиває вміння використовувати знання і в професійній діяльності.

Використання міждисциплінарної координації відбувається при розробці окремих навчальних курсів й передбачає координацію вивчення навчального матеріалу з іншими дисциплінами. Тобто принцип використання міждисциплінарних зв'язків розширюється до міждисциплінарної координації, наголошуючи на необхідності дотримання певних вимог, що полягають у фіксації міждисциплінарних зв'язків різного типу щодо мети і цілей навчальної дисципліни (виявляються взаємозв'язки між економікою, інформатикою, менеджментом, соціологією, психологією тощо); у визначенні загальних елементів змісту різних навчальних дисциплін для виявлення «можливих» (супутніх) міждисциплінарних зв'язків; виокремленні елементів змісту, які потребують попереднього вивчення в іншій навчальній дисципліні для визначення «необхідних» (попередніх і перспективних) міждисциплінарних зв'язків.

На практиці це передбачає тісну співпрацю й координацію навчального матеріалу викладачів різних дисциплін, й різних кафедр. Наприклад, під час проведення міждисциплінарних (комплексних) семінарів, екскурсій, конференцій, конкурсів, круглих столів тощо), а принцип міждисциплінарних зв'язків отримує подальшого розвитку – трансформуючись у принцип міждисциплінарної координації, який ми визначаємо як основу формування УК студентів ВНЗ.

Таким чином, формування управлінської компетентності як важливої умови конкурентоспроможного фахівця починається з розробки професійних освітніх стандартів підготовки, які відображають докладну характеристику рівня виконання конкретного

виду професійної діяльності, виражену в термінах компетентностей. У такому випадку перелік професійних компетентностей для конкретної професії чи спеціальності, враховуючи потенційні суміжні професії, викладач має визначити самостійно, реалізувавши при цьому принцип міжпредметної координації.

Отже, мудрий вислів класика менеджменту Лія Кока актуальний завжди: «Не бійся майбутнього, і не стався фанатично до минулого. Хто боїться майбутнього, тобто невдач, той обмежує свій розвиток».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Грушева А. А. Формування управлінської компетентності бакалаврів економічних спеціальностей у процесі професійної підготовки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.04 / Грушева Алла Андріївна; Ін-т педагогіки НАПН України. – К., 2012. – 20 с.

2. Овчинников Г. К. Социальная инженерия и проблемы модернизации высшего образования / Г. К. Овчинников // *Alma mater* (Вестн. высш. шк.). – 2008. – № 6. – С. 14–21.

3. Електронна бібліотека з питань економіки, менеджменту та маркетингу. Навчальні й методичні посібники, наукові монографії, статті, огляди, стандарти, інструкції тощо. Тематичні посилання. Форум [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.aup.ru> . – Назва з екрану.

4. Запровадження компетентнісного підходу – перспективний напрям розвитку сучасної освіти [Електронний ресурс] // *Вісник*. – 2004. – № 22. – Режим доступу : <http://visnyk.iatp.org.ua>

5. Якокка Ли. Кар'єра менеджера / Якокка Ли. – М. : Прогресс, 1991. – 384 с.